

ZAKON

O ZAŠTITI STANOVNIŠTVA OD IZLOŽENOSTI DUVANSKOM DIMU

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se mere ograničenja upotrebe duvanskih proizvoda radi zaštite stanovništva od izlaganja duvanskom dimu, kontrola zabrane pušenja i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

Član 2.

Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) pušenje je posedovanje ili rukovanje upaljenim duvanskim proizvodom bez obzira da li se dim aktivno udiše i izdiše;

2) duvanski proizvodi namenjeni pušenju su: cigare, cigarete, cigarilosi, rezani duvan za uvijanje, rezani duvan za lule, seckani duvan za vodene lule, „bidis“, „kreteks“, „stiks“ i ostali duvanski proizvodi namenjeni pušenju u skladu sa zakonom kojim se uređuje proizvodnja i promet duvana i duvanskih proizvoda.

3) duvanski dim je dim koji se oslobađa iz zapaljenog duvanskog proizvoda namenjenog pušenju i dim koji se oslobađa iz pluća prilikom pušenja;

4) prostor bez duvanskog dima je prostor u kome nema duvanskog dima, odnosno u kome se duvanski dim ne može videti, omirisati, niti osetiti na bilo koji drugi način ili potvrditi merenjem;

5) zatvoren prostor je prostor napravljen od bilo kakvog materijala koji ima krov ili tavanicu koja je nepokretna ili pokretna, vrata, prozore i prolaze koji su u potpunosti zatvoreni bilo stalno ili privremeno ili prostor kod koga se manje od polovine površine spoljnih zidova tog prostora sastoji od otvora u koje se ne računaju otvori za prozore i vrata;

6) radni prostor je svaki zatvoreni prostor koji služi za obavljanje poslova, kao i svaki povezani i drugi pripadajući zatvoreni prostor, kao što su hodnici, liftovi, stepeništa, predvorja, zajedničke prostorije, toaleti, čekaonice, kantine, pomoćni objekti, magacini, garaže, službena vozila za prevoz ljudi ili robe i dr.;

7) javni prostor je svaki zatvoreni prostor dostupan građanima, odnosno namenjen zajedničkoj upotrebi, bez obzira na vlasništvo nad tim prostorom kao što je: prostor u kome se obavlja delatnost državne uprave ili lokalne samouprave, zdravstvena zaštita, vaspitanje i obrazovanje, društvena briga o deci, socijalna zaštita, kultura, sport i rekreacija, ugostiteljstvo i turizam (restorani, kafići, klubovi, diskoteke i dr.), mediji, prostor u kome se obavlja snimanje i javno emitovanje, kao i svaki prostor za sastanke i javna okupljanja građana, objekti u kojima se obavlja trgovinsko-uslužna delatnost, kladionice, kockarnice i druge prostorije u kojima se obavlja delatnost igara na sreću, kao i svaki povezani i drugi pripadajući zatvoreni prostor, kao što su hodnici, liftovi, stepeništa, predvorja, zajedničke prostorije, toaleti, čekaonice, kantine, pomoćni objekti, magacini, garaže, službena vozila za prevoz ljudi ili robe i dr.;

8) javni prevoz (u daljem tekstu: prevozno sredstvo) jeste svako prevozno sredstvo kojim se obavlja drumski, železnički, vazduhoplovni i rečni prevoz putnika,

uključujući i taksi prevoz, kao i podzemni, odnosno metro prevoz, bez obzira na to da li se vozilo javnog prevoza koristi s naknadom ili bez naknade;

9) odgovorno lice za kontrolu zabrane pušenja je lice koje rukovodi radom, odnosno obavljanjem delatnosti ili na drugi način rukovodi zatvorenim, radnim, odnosno javnim prostorom, odnosno javnim prevozom, kao i vlasnik prostora, odnosno lice kome je pravo korišćenja preneo vlasnik prostora u kome je u skladu sa ovim zakonom zabranjeno pušenje, odnosno preduzetnik koji obavlja delatnost u skladu sa zakonom;

10) ugostiteljski objekat je funkcionalno povezan i posebno uređen i opremljen prostor koji ispunjava propisane minimalne tehničke uslove i sanitarno-higijenske uslove za pružanje ugostiteljskih usluga, odnosno za obavljanje ugostiteljske delatnosti (restoran, bar, kafe, kafić i drugi objekat u kome se služi i konzumira hrana ili piće);

11) upotrebna površina ugostiteljskog objekta je površina na kojoj se neposredno pružaju ugostiteljske usluge, odnosno na kojoj se služe i konzumiraju hrana ili piće, odnosno smeštaju gosti;

12) ugostitelj je privredno društvo, preduzetnik ili ogranak domaćeg ili stranog pravnog lica koji obavlja ugostiteljsku delatnost.

II. ZABRANA PUŠENJA U ZATVORENOM RADNOM I JAVNOM PROSTORU

Član 3.

Pušenje je zabranjeno u svakom zatvorenom radnom i javnom prostoru, pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Pušenje je zabranjeno i u prostoru koji se, u smislu ovog zakona, ne smatra zatvorenim javnim prostorom, a koji je funkcionalni deo prostora u kome se obavlja delatnost zdravstvene zaštite, vaspitanja i obrazovanja, društvene brige o deci, socijalne zaštite, uključujući i dvorišni prostor, kao i otvoreni prostor za održavanje pozorišnih, bioskopskih i drugih vrsta predstava.

Odgovorno lice za kontrolu zabrane pušenja (u daljem tekstu: odgovorno lice) dužno je da sprovede zabranu pušenja u prostoru iz st. 1. i 2. ovog člana.

Odgovorno lice je dužno da obezbedi prostor iz st. 1. i 2. ovog člana bez duvanskog dima, kao i da obezbedi da se u tom prostoru ne nalaze opušci duvanskih proizvoda i pepeljare.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, poslodavac može u zatvorenom radnom prostoru da odredi posebnu prostoriju isključivo za pušenje u kojoj se ne može obavljati delatnost poslodavca i na kojoj je obavezan da istakne znak da je pušenje u toj prostoriji dozvoljeno, osim u zatvorenom radnom prostoru u kome se obavljaju sledeće delatnosti:

- državna uprava i lokalna samouprava;
- zdravstvena zaštita;
- vaspitanje i obrazovanje;
- društvena briga o deci;
- socijalna zaštita;
- kultura;
- sport i rekreacija;
- proizvodnja, kontrola i promet lekova;

- proizvodnja, smeštaj i promet životnih namirnica;
- društvena ishrana;
- mediji i prostor u kome se obavlja snimanje i javno emitovanje;
- sastanci i javna okupljanja građana.

Posebna prostorija namenjena isključivo za pušenje iz stava 5. ovog člana mora da ispunjava uslove propisane članom 6. st. 3-9. ovog zakona.

Posebnu prostoriju namenjenu isključivo za pušenje iz stava 5. ovog člana mogu koristiti lica zaposlena kod tog poslodavca, kao i korisnici tog prostora.

III. ZABRANA PUŠENJA U JAVNOM PREVOZU

Član 4.

Pušenje je zabranjeno u javnom prevozu, i to u:

1) autobusu, tramvaju, trolejbusu, minibusu, taksi vozilu, kabini žičare, avionu, vozu, brodu, hidrogliseru, trajektu, splavu, kao i u svim drugim prevoznim sredstvima koja se koriste za javni prevoz putnika;

2) u svim vozilima kada se koriste kao službena vozila za prevoz putnika ili robe.

Pušenje je zabranjeno i u svakom zatvorenom javnom prostoru koji služi kao čekaonica, odnosno stanica za dolazak i odlazak putnika u javnom prevozu iz stava 1. tačka 1) ovog člana.

Odgovorno lice dužno je da sprovede zabranu pušenja u prostoru iz st. 1. i 2. ovog člana.

Odgovorno lice dužno je da obezbedi prostor iz st. 1. i 2. ovog člana bez duvanskog dima, kao i da obezbedi da se u tom prostoru ne nalaze opušci duvanskih proizvoda i pepeljare.

IV. IZUZECI OD ZABRANE PUŠENJA U ZATVORENOM RADNOM I JAVNOM PROSTORU

1. Ugostiteljski objekti za ishranu i piće

Član 5.

Odgovorno lice može u ugostiteljskom objektu da sprovede zabranu pušenja u svim prostorijama.

Ako odgovorno lice u ugostiteljskom objektu čija je ukupna upotrebna površina veća od 80 m² i koji nije u sastavu drugog prostora u kome je pušenje zabranjeno u skladu sa ovim zakonom (npr. objekat u sastavu tržnog centra, prostora iz člana 4. stav 2. ovog zakona, ugostiteljski objekat u sastavu poslodavca i dr.) nije zabranilo pušenje u svim prostorijama, dužno je da odredi kao prostor u kome je pušenje zabranjeno najmanje 50 % prostora, odnosno stolova, pultova, šankova i drugih površina na kojima se služi hrana ili piće i koji su grupisani u vizuelnu celinu.

Ako se prostor ugostiteljskog objekta ne može ravnomerno raspodeliti na prostor u kome je pušenje zabranjeno i prostor u kome je pušenje dozvoljeno, odgovorno lice u ugostiteljskom objektu dužno je da veći deo prostora, odnosno stolova, pultova, šankova i drugih površina na kojima se služi hrana ili piće i koji su grupisani u vizuelnu celinu, odredi kao prostor u kome je pušenje zabranjeno, s tim što taj prostor mora biti pored ulaza u ugostiteljski objekat.

Odgovorno lice za ugostiteljski objekat iz st. 2. i 3. ovog člana dužno je da u svakom prostoru, odnosno na stolu, šanku i drugoj površini na kojoj se služi hrana ili piće istakne znak zabrane pušenja, odnosno znak da je pušenje dozvoljeno.

Član 6.

Odgovorno lice u ugostiteljskom objektu čija je ukupna upotrebna površina veća od 80 m² i koji nije u sastavu drugog prostora u kome je pušenje zabranjeno u skladu sa ovim zakonom (npr. objekat u sastavu tržnog centra, prostora iz člana 4. stav 2. ovog zakona, ugostiteljski objekat u sastavu poslodavca) može da odredi posebnu prostoriju namenjenu isključivo za pušenje pod uslovima propisanim ovim članom.

U posebno određenoj prostoriji namenjenoj isključivo za pušenje iz stava 1. ovog člana ne može da se služi i konzumira hrana ili piće, odnosno ne sme da se obavlja bilo kakva delatnost.

Iznad vrata ili uz vrata prostorije za pušenje mora da postoji oznaka: „Prostorija za pušenje”, kao i broj lica koja u isto vreme mogu biti u prostoriji za pušenje, u zavisnosti od kapaciteta ventilacionog sistema za prečišćavanje vazduha.

Ispred ulaza u prostoriju za pušenje kao i u samoj prostoriji za pušenje mora se obezbediti da se u slučaju kvara ventilacionog sistema automatski pojavi oznaka: „Zabranjeno pušenje zbog kvara na ventilacionom sistemu”.

Prostorija za pušenje mora biti zatvorena prostorija u celini i sa kliznim vratima koja se moraju samostalno zatvarati, s tim da se zatvoreni prozori i vrata smatraju kao deo zida te prostorije.

Prostorija za pušenje mora biti opremljena ventilacionim sistemom koji je sastavni deo prostorije za pušenje koja je fizički odvojena od drugog ventilacionog sistema, s tim da vazduh s duvanskim dimom iz prostorije za pušenje ne sme da prelazi u druge zatvorene prostorije koje se nalaze u tom zatvorenom prostoru.

Vazduh iz prostorije za pušenje ne sme da se reciklira, nego mora putem ventilacionog sistema biti izveden u otvoreni prostor.

Član 7.

Odredbe čl. 5. i 6. ovog zakona ne primenjuju se na ugostiteljski objekat čija je ukupna upotrebna površina do 80 m².

Odgovorno lice za ugostiteljski objekat iz stava 1. ovog člana čija je ukupna upotrebna površina do 80 m² može da se opredeli da taj prostor u celosti odredi kao prostor u kome je pušenje zabranjeno ili kao prostor u kome je pušenje dozvoljeno i da na ulaznim vratima istakne odgovarajući znak u skladu sa ovim zakonom.

2. Ugostiteljski objekti za smeštaj

Član 8.

Samo u posebno određenim smeštajnim jedinicama (u daljem tekstu: soba) u hotelu, motelu, hostelu ili drugom objektu koji obavlja delatnost u skladu s propisima kojima se uređuje turizam i ugostiteljstvo, pušenje je dozvoljeno:

- 1) ako su pismenim dokumentom odgovornog lica tačno određene sobe (sprat i broj sobe) u kojima je pušenje dozvoljeno;
- 2) ako se gostu prilikom izdavanja sobe ponudi da izabere sobu u kojoj je pušenje dozvoljeno ili sobu u kojoj pušenje nije dozvoljeno;

3) ako je na ulaznim vratima sobe istaknut znak da je u sobi pušenje dozvoljeno, odnosno da pušenje nije dozvoljeno;

4) ako soba ima plafon i ako je, osim što ima vrata i prozore, potpuno zatvorena sa svih strana tvrdim zidovima od poda do plafona;

5) ako iz ventilacionog sistema vazduh iz sobe u kojoj je pušenje dozvoljeno ne dopire u druge prostorije u kojima pušenje nije dozvoljeno;

6) ako se vrata sobe u kojoj je pušenje dozvoljeno ne otvaraju u prostoriju u kojoj pušenje nije dozvoljeno, izuzev ako ta soba ima vrata koja se mehanički zatvaraju.

Odgovorno lice dužno je da obezbedi uslove iz stava 1. ovog člana.

Na deo ugostiteljskog objekta za smeštaj u kome se služi i konzumira hrana ili piće primenjuju se odredbe čl. 5-7. ovog zakona.

U drugom prostoru, osim u prostorijama iz st. 1. i 3. ovog člana pušenje je zabranjeno.

Na zabranu pušenja u drugim prostorijama, osim u prostorijama iz st. 1. i 3. ovog člana, primenjuje se član 3. st. 3. i 4. ovog zakona.

Odgovorno lice u ugostiteljskom objektu ima pravo da donese odluku da je u svim sobama pušenje zabranjeno.

U ugostiteljskom objektu iz stava 1. ovog člana pušenje je zabranjeno u radnim prostorijama zaposlenih u ugostiteljskom objektu.

3. Smeštaj u posebnim ustanovama

Član 9.

Pušenje je dozvoljeno u posebno određenim prostorijama u kojima borave:

1) korisnici ustanova socijalne zaštite za smeštaj nepokretnih i teško pokretnih lica, osoba sa invaliditetom, duševno obolelih lica, kao i lica koja su ometena u razvoju;

2) pacijenti specijalnih bolnica za lečenje psihijatrijskih bolesti, odnosno pacijenti psihijatrijskih odeljenja;

3) korisnici ustanova i odeljenja za palijativnu negu.

U drugom prostoru u ustanovama iz stava 1. ovog člana pušenje je zabranjeno.

Na zabranu pušenja u drugim prostorijama, osim u prostorijama iz stava 1. ovog člana, primenjuje se član 3. st. 3. i 4. ovog zakona.

U ustanovi za izvršenje zavodskih sankcija u prostorijama u kojima borave lica u istražnom postupku, odnosno lica kojima su izrečene zavodske sankcije propisane zakonom, pušenje je dozvoljeno.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, ako za to postoje uslovi, ustanova za izvršenje zavodskih sankcija može da odredi poseban prostor u kome je pušenje dozvoljeno za lica iz stava 4. ovog člana, odnosno prostor u kome pušenje za ta lica nije dozvoljeno.

U ustanovama iz st. 1. i 4. ovog člana pušenje je zabranjeno u radnim prostorijama u kojima borave zaposleni u tim ustanovama.

U prostoru iz st. 1-5. ovog člana odgovorno lice dužno je da istakne znak da je pušenje dozvoljeno, odnosno da u prostoru u kome pušenje nije dozvoljeno istakne znak zabrane pušenja.

Član 10.

Posebno određene prostorije iz člana 9. stav 1. ovog zakona moraju da ispunjavaju sledeće uslove:

1) da je na osnovu pismenog dokumenta odgovornog lica određena kao prostorija u kojoj je pušenje dozvoljeno;

2) da je na spoljnim vratima istaknuto obeležje da je to soba u kojoj je pušenje dozvoljeno;

3) da ima plafon i da je, osim što ima vrata i prozore, potpuno zatvorena sa svih strana tvrdim zidovima od poda do plafona;

4) da iz ventilacionog sistema vazduh iz prostorije u kojoj je pušenje dozvoljeno ne dopire u druge prostorije u kojima pušenje nije dozvoljeno;

5) da se vrata ne otvaraju u prostoru u kojoj pušenje nije dozvoljeno, izuzev ako ta prostorija ima vrata koja se mehanički zatvaraju odmah po upotrebi.

Uslovi iz stava 1. tač. 3)-5) ovog člana ne odnose se na ustanove za izvršenje zavodskih sankcija.

Odgovorno lice dužno je da obezbedi uslove iz stava 1. ovog člana.

V. ZNAK ZABRANE PUŠENJA, ODNOSNO ZNAK DA JE PUŠENJE DOZVOLJENO

Član 11.

Na svim ulaznim vratima svakog zatvorenog radnog i javnog prostora i prevoznog sredstva u kome je pušenje zabranjeno, kao i na drugim vidnim mestima odgovorno lice dužno je da istakne znak zabrane pušenja.

U prostoru u kome je dozvoljeno pušenje pod uslovima propisanim ovim zakonom, odgovorno lice dužno je da istakne znak da je pušenje dozvoljeno.

Ministar nadležan za poslove zdravlja (u daljem tekstu: ministar) propisuje oblik i sadržaj znaka zabrane pušenja (podatke, kao i upozorenja koja se unose u znak zabrane pušenja), odnosno znaka da je pušenje dozvoljeno u određenom prostoru, kao i način isticanja tih znakova.

VI. KONTROLA ZABRANE PUŠENJA

1. Lice zaduženo za kontrolu zabrane pušenja

Član 12.

Odgovorno lice dužno je da kontroliše zabranu pušenja u prostoru u kome je zabranjeno pušenje u skladu sa ovim zakonom i odgovorno je za sprovođenje mera zabrane pušenja propisanih ovim zakonom.

Odgovorno lice može pismeno da zaduži jedno ili više zaposlenih lica da u njegovo ime i za njegov račun kontrolišu zabranu pušenja.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, ako se u prostoru u kome je pušenje zabranjeno delatnost obavlja organizovanjem smenskog rada, odgovorno lice dužno

je da pismeno zaduži jedno ili više zaposlenih lica da kontrolišu zabranu pušenja u svakoj smeni.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, odgovorno lice dužno je da pismeno zaduži jedno ili više zaposlenih lica u svakom od vozila javnog prevoza, kao i u prostoru iz člana 4. stav 2. ovog zakona da u njegovo ime i za njegov račun kontrolišu zabranu pušenja.

Izuzetno od st. 2-4. ovog člana u taksi prevozu koji obavlja preduzetnik u skladu sa zakonom, lice zaduženo za kontrolu zabrane pušenja je vozač taksija.

2. Isticanje imena lica zaduženog za kontrolu zabrane pušenja

Član 13.

Odgovorno lice dužno je da na jednom ili više vidnih mesta u prostoru u kome je zabranjeno pušenje istakne svoje ime, odnosno ime lica koje je zadužio da u njegovo ime kontrolišu zabranu pušenja iz člana 12. st. 2-4. ovog zakona, s podacima o mestu gde se to lice nalazi i telefonskim brojem na koji se može prijaviti pušenje u tom prostoru.

3. Obaveza lica zaduženog za kontrolu zabrane pušenja

Član 14.

Lice koje je zaduženo za kontrolu zabrane pušenja dužno je:

- 1) da nadgleda i kontrolišu zabranu pušenja, u skladu sa ovim zakonom;
- 2) da usmeno naloži prekršiocu zabrane pušenja da prestane s pušenjem u prostoru za koji je to lice zaduženo, kao i da preduzme mere da se iz tog prostora udalji lice koje i posle usmenog naloga ne prestane sa pušenjem;
- 3) da protiv lica zaposlenog kod tog poslodavca koje je prekršilo zabranu pušenja pokrene, odnosno predloži pokretanje postupka za utvrđivanje povrede radne discipline u skladu sa zakonom ili aktom poslodavca.

Izuzetno od stava 1. tačka 2) ovog člana, lice zaduženo za kontrolu zabrane pušenja nije dužno da preduzme mere da se iz prostora u kome je pušenje zabranjeno udalji lice koje i posle usmenog naloga ne prestane s pušenjem ako bi se udaljavanjem iz tog prostora uskratilo ostvarivanje zakonom utvrđenih prava tog lica, kao ni lice zaposleno kod tog poslodavca.

Lice zaduženo za kontrolu zabrane pušenja dužno je da u slučaju iz stava 1. tač. 2) i 3) ovog člana odmah sačini izveštaj o povredi zabrane pušenja u skladu sa ovim zakonom i da ga bez odlaganja dostavi odgovornom licu.

Izveštaj iz stava 3. ovog člana čuva se najmanje 12 meseci od dana kada je sačinjen i na zahtev poslodavca, odnosno nadležnog inspektora, odnosno nadležnog državnog organa mora se dati na uvid.

Obrazac izveštaja iz stava 3. ovog člana propisuje ministar.

Odgovorno lice odgovorno je ako se u prostoru u kome je pušenje zabranjeno zatekne lice koje puši.

VII. DRUŠTVENA BRIGA ZA ZDRAVLJE STANOVNIŠTVA U REPUBLICI SRBIJI

1. Program prevencije i suzbijanja upotrebe duvanskih proizvoda

Član 15.

Radi obezbeđivanja društvene brige za zdravlje stanovništva u Republici Srbiji i očuvanja i unapređenja zdravlja, otkrivanja i suzbijanja faktora rizika za nastanak oboljenja, sticanje znanja o navikama o zdravom načinu života, ministar donosi program za prevenciju i suzbijanje upotrebe duvana.

Sredstva za sprovođenje programa iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se iz Budžetskog fonda koji je osnovan u skladu sa zakonom kojim se uređuje duvan.

2. Kancelarija za prevenciju pušenja

Član 16.

Radi obezbeđivanja uslova za sprovođenje društvene brige za zdravlje stanovništva u Republici Srbiji, institut za javno zdravlje osnovan za teritoriju Republike Srbije sprovodi mere i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, otkrivanje i suzbijanje faktora rizika za nastanak oboljenja, sticanje znanja i navika o zdravom načinu života, odnosno za prevenciju i suzbijanje pušenja.

Poslovi iz stava 1. ovog člana obavljaju se u organizacionoj jedinici instituta za javno zdravlje osnovanog za teritoriju Republike Srbije (u daljem tekstu: Kancelarija za prevenciju pušenja).

Sredstva za obavljanje poslova iz stava 1. ovog člana obezbeđuju se iz Budžetskog fonda koji je osnovan u skladu sa zakonom kojim se uređuje duvan.

Član 17.

Zdravstvena ustanova iz člana 16. stav 2. ovog zakona obavlja sledeće poslove:

- 1) donosi i sprovodi godišnji operativni plan za sprovođenje programa iz člana 15. stav 1. ovog zakona;
- 2) priprema plan istraživanja, sprovodi istraživanje, prati i proučava pušenje, odnosno učestalost pušenja i priprema godišnji izveštaj o učestalosti pušenja među stanovništvom;
- 3) prikuplja podatke, prati i proučava organizaciju i rad zdravstvenih ustanova i predlaže mere za unapređenje programa odvikavanja od pušenja;
- 4) priprema i predlaže stručno-metodološko uputstvo za zdravstvene ustanove za prevenciju pušenja, kao i edukativni i promotivni materijal u prevenciji i sprečavanju pušenja;
- 5) priprema programe odvikavanja od pušenja i promoviše zdrav način života bez duvanskog dima, odnosno promoviše sprečavanje štetnih posledica pušenja po zdravlje stanovništva;
- 6) saraduje s državnim organima i organizacijama, kao i javnim ustanovama i drugim organizacijama i telima u zemlji i inostranstvu, odnosno međunarodnim telima nadležnim za problem pušenja i štetnih posledica pušenja po zdravlje stanovništva;

7) podnosi ministru tromesečni, šestomesečni i godišnji izveštaj o radu Kancelarije za prevenciju pušenja, kao i druge izveštaje po zahtevu ministarstva nadležnog za poslove zdravlja (u daljem tekstu: Ministarstvo);

8) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.

3. Komisija za prevenciju upotrebe duvana

Član 18.

Radi obezbeđivanja društvene brige za zdravlje u Republici Srbiji u zaštiti stanovništva od izloženosti duvanskom dimu, ministar obrazuje Komisiju za prevenciju upotrebe duvana, kao stručno telo.

Članovi Komisije za prevenciju upotrebe duvana su istaknuti zdravstveni radnici i drugi saradnici koji imaju značajan doprinos u prevenciji pušenja i suzbijanju upotrebe duvana, kao i u sprečavanju posledica izlaganja duvanskom dimu.

Mandat članova Komisije za prevenciju upotrebe duvana je pet godina.

Komisija za prevenciju upotrebe duvana donosi poslovnik o svom radu.

Sredstva za rad Komisije za prevenciju upotrebe duvana obezbeđuju se iz Budžetskog fonda koji je osnovan u skladu sa zakonom kojim se uređuje duvan.

Član 19.

Komisija za prevenciju duvana obavlja sledeće poslove:

- 1) priprema predlog programa iz člana 15. stav 1. ovog zakona;
- 2) daje mišljenje na godišnji operativni plan iz člana 17. tačka 1) ovog zakona;
- 3) daje mišljenje na akte iz člana 17. tač. 4), 5) i 7) ovog zakona;
- 4) prati i procenjuje godišnje aktivnosti i postignute rezultate u sprovođenju programa iz člana 15. stav 1. ovog zakona, kao i druge strateške akte i obaveze preuzete iz međunarodnih ugovora, o čemu podnosi izveštaj ministru;
- 5) saraduje s republičkim stručnim komisijama osnovanim u skladu sa zakonom kao i s drugim stručnim telima i drugim državnim organima i organizacijama, odnosno međunarodnim telima nadležnim za problem pušenja i štetnih posledica pušenja po zdravlje stanovništva;
- 6) učestvuje u izradi kliničkih smernica i protokola za prevenciju i odvikavanje od pušenja;
- 7) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom.

VIII. PRAVO NA PREVENTIVNU ZDRAVSTVENU ZAŠTITU OSIGURANIH LICA

Član 20.

Osiguranim licima, u skladu s propisima kojima se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje, obezbeđuje se pravo na preventivnu zdravstvenu zaštitu u odvikavanju od pušenja.

IX. NADZOR

Član 21.

Sprovođenje ovog zakona nadziru:

- 1) Ministarstvo, preko zdravstvene inspekcije, sanitarne inspekcije i inspekcije nadležne za lekove i medicinska sredstva;
- 2) ministarstvo nadležno za poslove prosvete, preko prosvetnih inspektora, u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja;
- 3) ministarstvo nadležno za poslove rada, preko inspektora rada;
- 4) ministarstvo nadležno za poslove trgovine i usluga, preko tržišnih inspektora;
- 5) ministarstvo nadležno za poslove turizma, preko turističkih inspektora;
- 6) ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove, preko inspektora za preventivnu zaštitu.

Sanitarna inspekcija vrši nadzor svih mesta u kojima je zabranjeno pušenje, a ostale inspekcije iz stava 1. ovog člana vrše nadzor nad sprovođenjem zabrane pušenja prilikom vršenja svojih zakonskih ovlašćenja.

Inspekcije iz stava 1. ovog člana međusobno sarađuju, odnosno međusobno se obaveštavaju o preduzetim merama, razmenjuju informacije, pružaju neposrednu pomoć i preduzimaju zajedničke mere i aktivnosti značajne za sprovođenje nadzora zabrane pušenja.

Član 22.

Ministarstva iz člana 21. stav 1. ovog zakona obrazuju zajedničko telo u skladu s propisima kojima se uređuje državna uprava.

Pored poslova koji se utvrđuju sporazumom o osnivanju, zajedničko telo iz stava 1. ovog člana donosi i godišnji plan inspeksijskog nadzora zabrane pušenja.

Član 23.

U vršenju inspeksijskog nadzora iz člana 21. ovog zakona inspektor je ovlašćen:

- 1) da pregleda prostor u kome je zabranjeno pušenje i prikuplja potrebne dokaze merenjem i drugim metodama u skladu s propisima donetim za sprovođenje ovog zakona;
- 2) da sasluša i uzme izjave od lica koje je pušenjem narušilo zabranu pušenja, kao i od odgovornog lica, odnosno lica zaduženog za kontrolu zabrane pušenja iz člana 12. ovog zakona;
- 3) da izrekne novčanu kaznu koja se naplaćuje na licu mesta u skladu sa zakonom;
- 4) da protiv lica koje je narušilo zabranu pušenja i protiv odgovornog lica, kao i protiv pravnog lica i preduzetnika, bez odlaganja, podnese zahtev za pokretanje prekršajnog postupka kod nadležnog organa.
- 5) da obavlja i druge poslove inspeksijskog nadzora u skladu sa zakonom.

Ministar bliže uređuje vrstu potrebnih dokaza o pušenju i način na koji se oni prikupljaju i na koji se utvrđuje prisustvo duvanskog dima u prostoru u kome je pušenje zabranjeno, kao i obrazac kojim se naplaćuje novčana kazna na licu mesta.

Član 24.

U vršenju inspekcijskog nadzora inspektor iz člana 23. ovog zakona o svakom izvršenom pregledu i preduzetim radnjama u postupku nadzora dužan je da sačini zapisnik koji sadrži nalaz stanja.

Zapisnik iz stava 1. ovog člana obavezno se dostavlja subjektu nad kojim je izvršen nadzor.

Član 25.

Pravno lice, preduzetnik, kao i svako drugo fizičko lice dužno je da inspektor u vršenju inspekcijskog nadzora omogući nesmetano obavljanje poslova nadzora, u skladu sa zakonom.

Član 26.

Prilikom vršenja svojih zakonom utvrđenih nadležnosti komunalna policija na teritoriji grada i grada Beograda, kao i nadležni organ opštine - na teritoriji opštine, vrši nadzor zabrane pušenja, kao povereni posao.

Na obavljanje poslova iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o inspekcijskom nadzoru.

Nadzor nad obavljanjem poverenih poslova iz stava 1. ovog člana vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava.

X. KAZNE NE ODREDBE

1. Prekršaji

Član 27.

Novčanom kaznom od 5.000 dinara kazniće se na licu mesta za prekršaj fizičko lice:

1) ako puši u bilo kojem zatvorenom prostoru, kao i u javnom prostoru u kome je pušenje zabranjeno, pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 3. st. 1. i 2, član 8. st. 4. i 7. i član 9. st. 2. i 6);

2) ako puši u javnom prevozu, kao i u bilo kojem zatvorenom javnom prostoru koji služi kao čekaonica, odnosno stanica za dolazak i odlazak putnika u javnom prevozu (član 4. st. 1. i 2).

Član 28.

Novčanom kaznom od 500.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice:

1) ako ne sprovede zabranu pušenja u zatvorenom javnom prostoru u kome je pušenje zabranjeno, pod uslovima propisanim ovim zakonom (član 3. st. 1. i 2, član 8. st. 4. i 7, član 9. st. 2. i 6. i član 10);

2) ako ne zabrani pušenje u javnom prevozu kao i u svakom zatvorenom javnom prostoru koji služi kao čekaonica, odnosno stanica za dolazak i odlazak putnika u javnom prevozu (član 4);

3) ako ne postupi u skladu sa čl. 5-7. ovog zakona;

4) ako se u ugostiteljskom objektu za smeštaj za koji nije doneta odluka da je pušenje zabranjeno u svim sobama, pismenim dokumentom ne odrede posebne sobe u hotelu, motelu, hostelu ili u drugom ugostiteljskom objektu u kome se obavlja

delatnost u skladu s propisima kojima se uređuje turizam i ugostiteljstvo, u kojima je pušenje dozvoljeno pod uslovima propisanim ovim zakonom, odnosno u kojima pušenje nije dozvoljeno, odnosno ako te prostorije ne ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom (član 8);

5) ako u svakom prostoru u kome je zabranjeno pušenje, kao i u svim vozilima javnog prevoza i prostoru iz člana 4. stav 2. ovog zakona na vidnom mestu, odnosno na više vidnih mesta zavisno od organizacije rada i obavljanja delatnosti ne istakne znak zabrane pušenja, odnosno znak da je pušenje u određenim prostorijama dozvoljeno (član 11);

6) ako na jednom ili više vidnih mesta u prostoru u kome je zabranjeno pušenje, za svaku smenu obavljanja delatnosti ne istakne ime lica ovlašćenog za kontrolu zabrane pušenja u tom prostoru, odnosno delu tog prostora, kao i u vozilu javnog prevoza i prostoru iz člana 4. stav 2. ovog zakona, s podacima o mestu gde se to lice nalazi i brojem telefona tog lica na koji se može prijaviti pušenje u tom prostoru (član 13);

7) ako ne sačini izveštaj o povredi zabrane pušenja u skladu sa ovim zakonom, odnosno ako ne čuva izveštaj najmanje 12 meseci od dana kada je sačinjen, odnosno ako se u prostoru u kome je pušenje zabranjeno zatekne lice koje puši (član 14).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30.000 do 50.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300.000 do 500.000 dinara.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.

Propisi za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 30.

Pravna lica i preduzetnici u čijim objektima je zabranjeno pušenje, odnosno u kojima postoje izuzeci od zabrane pušenja u skladu sa ovim zakonom, dužni su da usklade svoj rad sa odredbama ovog zakona u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 31.

Odgovorno lice za ugostiteljski objekat koji je u sastavu drugog prostora u kome je pušenje zabranjeno u skladu sa ovim zakonom (npr. objekti u tržnom centru, prostori iz člana 4. stav 2, ugostiteljski objekti u sastavu poslodavca i dr.) dužno je da sprovede zabranu pušenja u tom prostoru i da uskladi rad sa odredbama ovog zakona u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 32.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zabrani pušenja u zatvorenim prostorijama („Službeni glasnik RS”, br. 16/95 i 101/05).

Član 33.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, prema kojem Republika Srbija, između ostalog, uređuje i obezbeđuje sistem u oblasti zdravstva.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje Zakona o zaštiti stanovništva od izlaganja duvanskom dimu su:

- da se sistemski uredi zaštita stanovništva od izlaganja duvanskom dimu u skladu s naučnim dokazima, što podrazumeva potpuno uklanjanje duvanskog dima iz prostora, imajući u vidu činjenicu da ne postoji bezbedan nivo izloženosti duvanskom dimu;

- da obezbedi da zatvoren radni i javni prostor bude potpuno bez duvanskog dima radi zaštite zdravlja, života i radne sposobnosti građana od duvanskog dima;

- da se stvore uslovi za zdravu radnu sredinu bez duvanskog dima radi bezbednosti i zaštite zdravlja na radu kao preduslova za sprečavanje povreda na radu i profesionalnih oboljenja izazvanih uticajem duvanskog dima;

- da se stvore uslovi za postizanje pozitivnih efekata po zdravlje stanovništva, s obzirom na to da iskustva evropskih i drugih zemalja pokazuju da se vrlo brzo po primeni zakonskih mera beleži smanjen broj akutnih srčanih infarkta, a vremenom i drugih bolesti, pre svega malignih i respiratornih;

- da se preventivnim delovanjem utiče na decu i mlade da ne počinju s pušenjem, a na odraslo stanovništvo koje puši da ostavi pušenje i posveti se zdravom načinu života;

- da se sprovede Okvirna konvencija o kontroli duvana Svetske zdravstvene organizacije, koju je Republika Srbija ratifikovala 9. februara 2006. godine, a koja je stupila na snagu 9. maja 2006. godine. U skladu s Vodičem za implementaciju čl. 5.3, 8, 11. i 13. Okvirne konvencije, svaka ugovorna strana ima neprekidnu obavezu da postupa što je moguće brže da bi odstranila bilo kakav izuzetak i stvorila opštu zaštitu, odnosno da teži obezbeđivanju opšte zaštite pet godina od dana stupanja na snagu Okvirne konvencije (od ukupno 27 zemalja članica Evropske unije, Okvirnu konvenciju je ratifikovalo 26 zemalja, dok je Republika Češka za sada samo potpisnica);

- da se sprovede Strategija o kontroli duvana („Službeni glasnik RS”, broj 8/07), koju je Vlada usvojila 18. januara 2007. godine.

Obaveza zaštite od duvanskog dima iz člana 8. Okvirne konvencije o kontroli duvana zasnovana je na osnovnim ljudskim pravima i slobodama. S obzirom na opasnost od udisanja duvanskog dima iz okruženja, obaveza zaštite od duvanskog dima proističe iz prava na život i najviši mogući standard zdravlja, što je uočeno u mnogim međunarodnim pravnim dokumentima (Ustav SZO, Konvencija o pravima deteta, Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije prema ženama i dr.). Obaveza da se pojedinci zaštite od duvanskog dima odražava se u obavezi država da donesu zakone koji će sprečiti ugrožavanje osnovnih prava i sloboda. Ova obaveza se odnosi na sve osobe, a ne samo na pojedine grupe ili delove populacije. Nekoliko renomiranih naučnih tela zaključilo je da je duvanski dim iz okruženja karcinogen. Takođe, neke ugovorne strane Okvirne konvencije (npr. Nemačka i Finska) klasifikovale su duvanski dim kao karcinogen i uključile prevenciju izloženosti

duvanskom dimu na radnom mestu u propise o zdravlju i bezbednosti na radu. Shodno tome, osim obaveza iz člana 8. Okvirne konvencije, ugovorne strane mogu se obavezati da posebnu pažnju posvete riziku od izloženosti duvanskom dimu u skladu s propisima koji regulišu bezbednost na radnom mestu, odnosno drugim propisima koji uređuju izloženost štetnim supstancama, uključujući i karcinogene supstance.

U svetu puši oko milijardu i dve stotine pedest hiljada ljudi – oko 35 % odraslih muškaraca i 22 % žena u razvijenim, a 50 % muškaraca i 9 % žena u nerazvijenim zemljama sveta. Stope prevalencije pušenja među muškarcima dostigle su svoj vrhunac i sada opadaju u svim zemljama sveta, u nekim razvijenim državama je stopa 23 % (SAD, Velika Britanija), dok je u nerazvijenim zemljama snižavanje prevalencije pušenja manje, ali evidentno. I među ženama pušenje opada u razvijenim zemljama (SAD – 18 %, Velika Britanija 21 %), dok u mnogim zemljama južne, centralne i istočne Evrope broj žena pušača se ili ne menja ili raste.

U Srbiji, prema podacima istraživanja zdravlja stanovnika koje je 2006. godine sproveo Ministarstvo zdravlja Republike Srbije, svakodnevno ili povremeno puši 33,6 % odraslih stanovnika odnosno 38,1 % muškaraca i 29,9 % žena. U odnosu na istraživanje iz 2000. godine, učestalost pušenja smanjila se za 6,9 %, i to 9,8 % kod muškaraca i 3,8 % kod žena.

Najnoviji svetski podaci pokazuju da nema velike razlike u zastupljenosti pušenja između dečaka i devojčica. Prema globalnom istraživanju upotrebe duvana kod mladih u svetu, 17,3 % učenika od 13 do 15 godina navodi da koristi neki duvanski proizvod, a cigarete 8,9 %, i to najviše u Evropi i Americi, a najmanje u jugoistočnoj Aziji i istočnom Mediteranu. Prema rezultatima istog istraživanja sprovedenog u Srbiji 2008. godine, 8,8% dečaka i 8,3% devojčica od 13 do 15 godina navodi da puši cigarete.

Duvanskom dimu osobe su najčešće izložene na javnim i radnim mestima i u svojim domovima i automobilima. Podaci pokazuju da je još 126 miliona Amerikanaca, odraslih i dece, na radnim mestima i kod kuće izloženo duvanskom dimu. U zemljama Evropske unije u proseku je 14% nepušača i 23% pušača skoro svakodnevno u svom domu izloženo duvanskom dimu koji potiče od drugih osoba. Taj procenat varira od 2% u Finskoj i 5% Švedskoj do 29% u Grčkoj, Bugarskoj i na Kipru. Prema istom istraživanju, oko 20% zaposlenih iz država EU svakodnevno je na radnom mestu izloženo duvanskom dimu, polovina više od jedan sat dnevno. U Grčkoj je 60% zaposlenih izloženo duvanskom dimu na poslu bar jedan sat dnevno, nešto manje na Kirpu (45%), u Bugarskoj (36%), a najmanje u Velikoj Britaniji (11%) i Švedskoj (12%). Poslednjih godina smanjen je broj stanovnika izloženih duvanskom dimu u zemljama koje su uvele sveobuhvatnu zabranu pušenja na javnim i radnim mestima, što je najbolje iskazano na reprezentativnom uzorku populacije SAD, gde je od 1998. do 2002. godine snižena vrednost kotinina u organizmu, jednog metabolita nikotina za 74%. Podaci za našu zemlju pokazuju da su skoro dve trećine odraslih stanovnika Srbije (61,7%) izložene duvanskom dimu u svojoj kući, nešto manje nego 2000. godine, kada je taj procenat iznosio 65,7% (Ministarstvo zdravlja Republike Srbije: „Istraživanje zdravlja stanovnika Srbije“, 2006). Na radnom mestu duvanskom dimu izloženo je 44,9%, takođe manje nego 2000. godine, kada je bilo izloženo 55,5% zaposlenih. Istraživanje sprovedeno među ugostiteljskim radnicima nepušačima pokazalo je da četiri petine u svom organizmu ima kotinin, metabolit nikotina, kome su bili izloženi tokom obavljanja svog rada.

Kod dece su ti podaci alarmantniji. U mnogim evropskim državama 80 – 90% učenika od 13 do 15 godina navodi da se u kućama pred njima puši. U Srbiji, 77% mladih od 13 do 15 godina navodi da živi s nekim ko u njihovom prisustvu puši, što je, iako visoko, za petinu manje nego 2002. godine, kada je to bilo 97,4%.

Podaci istraživanja koje je nedavno završeno u Srbiji na reprezentativnom uzorku trudnica u Srbiji, pokazuju da u nekom periodu trudnoće puši više od trećine svih trudnica (37,2 %), a da su najznačajniji činioci koji na to utiču: niže obrazovanje, po njihovoj proceni niži socijalno-ekonomski status i pušenje ostalih članova domaćinstva. Deca majki koje su u toku trudnoće pušile znatno su lakša i s manjom telesnom visinom od dece čije su majke nepušači.

Sveobuhvatno istraživanje pušenja među zaposlenima u školama u Srbiji sprovedeno 2008. godine pokazalo je da većina škola posebno zabranjuje upotrebu duvana unutar školske zgrade među učenicima (74 %) i osobljem (60 %). Trećina škola (33,1 %) ima politiku kojom je proglašena „školom bez duvanskog dima“, s potpunom zabranom pušenja u svim školskim objektima, terenima i događajima koje škola organizuje. Međutim, te zabrane poštuju se potpuno samo u 37,4 % škola.

Duvanski dim iz okruženja je mešavina duvanskog dima koji se otpušta iz zapaljenog kraja cigarete ili drugog duvanskog proizvoda namenjenog pušenju i dima koji pušači tokom pušenja izdišu iz svojih pluća. U duvanskom dimu je dokazano prisustvo na hiljade hemijskih materija, od kojih je oko 250 toksičnih, a njih najmanje 50 ima svojstvo da izaziva rak. Udisanje duvanskog dima iz okruženja poznato je još kao „pasivno pušenje“. Blizu 50 godina sakupljani su dokazi o nepovoljnim efektima duvanskog dima iz okruženja na zdravlje. Brojna stručna naučna i medicinska tela širom sveta dokumentovala su:

- nepovoljne efekte duvanskog dima iz okruženja na sistem organa za disanje i sistem organa za cirkulaciju;
- ulogu duvanskog dima u nastanku raka kod odraslih;
- uticaj duvanskog dima na zdravlje i razvoj dece.

Izloženost duvanskom dimu u okruženju izaziva sledeće posledice:

- kod odraslih:

- koronarnu bolest srca – izazivanjem akutnog poremećaja masnoća u krvi, rada trombocita i rada zidova arterija, u roku od samo nekoliko minuta – intenzitet promena je gotovo isti kao kod pušača. Izloženost duvanskom dimu za oko 30 % povećava rizik od srčane smrti;
- rak pluća – nepušači koji žive s pušačima su pod 20-30 % većim rizikom da obole od raka pluća. Dodatni rizik 12-19 % nosi izloženost duvanskom dimu na radnom mestu;
- rak dojke – kod mlađih, pre svega žena u premenopauzi, izloženost duvanskom dimu je povezana sa 70 % većim rizikom za pojavu raka dojke;
- simptomi i bolesti disajnih organa – glavni uzrok pogoršanja bolesti kod ljudi koji imaju astmu, alergije i hroničnu opstruktivnu bolest pluća.

- kod dece:

- bolesti i simptomi disajnih organa – bronhitis i upala pluća, naročito tokom prve godine života deteta, a od simptoma učestala je pojava kašlja, iskašljavanja i zviždanja u grudima. Rizik se povećava ako oba roditelja puše;
- astma – pojava astme i pogoršanje postojeće astme; povećan broj hitnih medicinskih intervencija i povećana upotreba lekova kod dece sa astmom koja su kod kuće izložena duvanskom dimu;
- poremećaj rasta i razvoja pluća – posledica je pušenja u trudnoći i izloženosti deteta duvanskom dimu nakon rođenja;

- upala srednjeg uha – češća je kod dece koja su izložena duvanskom dimu i ako se ne leči može dovesti do oštećenja sluha.

- u trudnoći:

- mala telesna težina na rođenju – posledica pušenja u trudnoći;
- prevremeno rođenje – posledica pušenja u trudnoći;
- iznenadna smrt novorođenčeta – posledica izloženosti novorođenčeta duvanskom dimu;
- češći spontani pobačaji.

U Evropskoj uniji jedanaest država donelo je sveobuhvatne zakone zabrane pušenja na javnim i radnim mestima i javnom prevozu (Irska, Velika Britanija, Italija, Malta, Švedska, Letonija, Finska, Slovenija, Francuska, Holandija i Grčka), u tri države primena takvih zakona počće do kraja 2009. godine i 2010. godine (Bugarska, Nemačka i Mađarska). Ostale države biće u obavezi da takve zakone donesu najkasnije do 2012. godine, a prema Preporuci Evropske komisije od 30 juna 2009. godine, radi zaštite svojih građana od duvanskog dima.

Efikasne mere za pružanje zaštite od izloženosti duvanskom dimu zahtevaju potpuno uklanjanje pušenja i duvanskog dima u određenom prostoru, da bi se stvorio prostor koji je potpuno bez duvanskog dima. Ne postoji bezbedan nivo izloženosti duvanskom dimu, a zamisli poput one o pragu toksičnosti duvanskog dima iz okruženja trebalo bi odbaciti, pošto su suprotne naučnim dokazima.

Donošenje i primena zakona koji će obezbediti da određeni zatvoren radni i javni prostor bude potpuno bez duvanskog dima, što je obaveza Republike Srbije u smislu zaštite zdravlja, života i radne sposobnosti građana od duvanskog dima, kao i međunarodna obaveza koja proističe iz ratifikacije Okvirne konvencije o kontroli duvana Svetske zdravstvene organizacije, koja je u Republici Srbiji stupila na snagu 9. maja 2006. godine.

III. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH POJEDINAČNIH REŠENJA

1. Osnovne odredbe (čl. 1. i 2)

U članu 1. predloženo je da se ovim zakonom urede mere ograničenja upotrebe duvanskih proizvoda radi zaštite stanovništva od izlaganja duvanskom dimu, kontrola zabrane pušenja i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

U članu 2. dato je značenje izraza koje se koriste u ovom zakonu.

2. Zabrana pušenja u zatvorenom radnom i javnom prostoru (član 3)

U članu 3. predloženo je da se pušenje zabrani u svakom zatvorenom radnom i javnom prostoru, pod uslovima propisanim ovim zakonom i u prostoru koji se ne smatra zatvorenim javnim prostorom, a koji je funkcionalni deo prostora u kome se obavlja delatnost zdravstvene zaštite, vaspitno-obrazovne delatnosti, društvene brige o deci, socijalnog staranja, uključujući i dvorišni prostor, kao i otvoren prostor namenjen održavanju pozorišnih, bioskopskih i drugih predstava. Odgovorno lice dužno je da sprovede zabranu pušenja u tom prostoru, kao i da obezbedi uslove da u prostoru u kome je pušenje zabranjeno nema duvanskog dima, opušaka i pepeljara. Izuzetno, poslodavac može u zatvorenom radnom prostoru da odredi posebnu prostoriju namenjenu isključivo za pušenje u kojoj se ne može obavljati delatnost poslodavca i na kojoj je obavezan da istakne znak da je pušenje u toj prostoriji dozvoljeno, osim u zatvorenom radnom prostoru u kome se obavljaju sledeće delatnosti: zdravstvena zaštita; vaspitanje i obrazovanje; društvena briga o deci, socijalna zaštita; kultura; sport i rekreacija; proizvodnja, kontrola i promet

lekova; proizvodnja, smeštaj i promet životnih namirnica; društvena ishrana; mediji i prostor u kome se obavlja snimanje i javno emitovanje; kao i u prostoru za održavanje sastanaka i javnih okupljanja građana.

3. Zabrana pušenja u javnom prevozu (član 4)

U članu 4. predložena je zabrana pušenja u javnom prevozu, kao i dužnost odgovornog lica da sprovede zabranu pušenja u prostoru i obezbedi uslove da u prostoru u kome je pušenje zabranjeno nema duvanskog dima, opušaka i pepeljara.

4. Izuzeci od zabrane pušenja u zatvorenom radnom i javnom prostoru (čl. 5-7)

- **Ugostiteljski objekti za hranu i piće (čl. 5-7)** predložen je izuzetak od zabrane pušenja za ugostiteljske objekte ukupne upotrebne površine veće od 80 m², kao i uslovi pod kojima pušenje može da bude dozvoljeno u tim ugostiteljskim objektima. Ugostiteljski objekti ukupne upotrebne površine do 80 m², koji mogu da se opredele da svoj prostor u celosti odrede kao prostor u kome je pušenje zabranjeno ili kao prostor u kome je pušenje dozvoljeno.

- **Ugostiteljski objekti za smeštaj (član 8)** – predloženo je da je pušenje dozvoljeno samo u posebno određenim smeštajnim jedinicama: sobama u hotelu, motelu, hostelu ili drugom ugostiteljskom objektu u skladu s propisima kojima se uređuje turizam i ugostiteljstvo, kao i uslovi koji moraju da budu ispunjeni da bi pušenje bilo dozvoljeno u navedenom prostoru. Te uslove dužno je da obezbedi odgovorno lice.

- **Smeštaj u posebnim ustanovama (čl. 9. i 10)** – propisano je da je pušenje dozvoljeno u posebno određenim sobama u kojima borave: korisnici ustanova socijalne zaštite za smeštaj nepokretnih i teško pokretnih lica, osoba sa invaliditetom, duševno obolelih lica kao i lica koja su ometena u razvoju; pacijenti specijalnih bolnica za lečenje psihijatrijskih bolesti, odnosno psihijatrijskih odeljenja i korisnici ustanova i odeljenja za palijativnu negu; i uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi pušenje bilo dozvoljeno u tom prostoru. Te uslove dužno je da obezbedi odgovorno lice.

5. Znak zabrane pušenja, odnosno zanak da je pušenje dozvoljeno (član 11)

U članu 11. propisano je da je u svakom zatvorenom radnom, javnom prostoru, kao i prevoznom sredstvu u kome je pušenje zabranjeno, odgovorno lice dužno da na svim ulaznim i drugim vidnim mestima istakne znak zabrane pušenja, a u prostoru u kome je dozvoljeno da istakne znak da je pušenje dozvoljeno. Ministar nadležan za poslove zdravlja propisuje oblik i sadržaj znaka zabrane pušenja (podatke, kao i upozorenja koja se unose u znak zabrane pušenja), odnosno znaka da je pušenje dozvoljeno u određenom prostoru, kao i način isticanja tih znakova.

6. Kontrola zabrane pušenja (čl. 12-14)

- **Lice zaduženo za kontrolu zabrane pušenja (član 12)** – propisano je da, u prostoru u kome je zabranjeno pušenje, odgovorno lice dužno je da kontroliše zabranu pušenja, odnosno da pismeno zaduži jedno ili više lica zaposlenih kod tog poslodavca da u njegovo ime sprovodi kontrolu zabrane pušenja, kao i obaveze u prostoru u kome se obavlja delatnost organizacijom smenskog rada i u vozilima javnog prevoza. U taksi prevozu koji obavlja preduzetnik lice zaduženo za kontrolu zabrane pušenja je vozač taksija.

- **Isticanje imena lica zaduženog za kontrolu zabrane pušenja (član 13)** – predloženo je da je odgovorno lice dužno da na jednom ili više vidnih mesta u prostoru u kome je zabranjeno pušenje istakne svoje ime, odnosno ime lica koje je

odredio da u njegovo ime kontroliše zabranu pušenja, kao i u javnom prevozu, s podacima o mestu gde se to lice nalazi i telefonskim brojem na koji se može prijaviti pušenje u tom prostoru.

- **Obaveza lica zaduženog za kontrolu zabrane pušenja (član 14)** – propisane su obaveze lica koje kontroliše zabranu pušenja, kao i obaveza sačinjavanja izveštaja o povredi zabrane pušenja. Obrazac izveštaja propisuje ministar.

7. Društvena briga za zdravlje stanovništva u Republici (čl. 15-19)

- **Program prevencije upotrebe duvanskih proizvoda (član 15)** – predloženo je da radi obezbeđivanja društvene brige za zdravlje stanovništva u Republici Srbiji i očuvanja i unapređenja zdravlja, otkrivanja i suzbijanja faktora rizika za nastanak oboljenja, sticanje znanja o bolestima zavisnosti i navikama za zdrav način života, ministar donosi program za prevenciju upotrebe duvana.

- **Kancelarija za prevenciju pušenja (čl. 16. i 17)** – radi obezbeđivanja uslova za sprovođenje društvene brige za zdravlje stanovništva u Republici Srbiji predloženo je da Institut za javno zdravlje osnovan za teritoriju Republike Srbije sprovodi mere i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, otkrivanje i suzbijanje faktora rizika za nastanak oboljenja, sticanje znanja i navika za zdrav način života, odnosno za prevenciju pušenja, odnosno organizaciona jedinica Instituta za javno zdravlje osnovanog za teritoriju Republike Srbije – Kancelarija za prevenciju pušenja. Takođe, propisani su i poslovi koje obavlja Kancelarija za prevenciju pušenja.

- **Komisija za prevenciju upotrebe duvana (čl. 18. i 19)** - radi obezbeđivanja društvene brige za zdravlje u Republici Srbiji u zaštiti stanovništva od izloženosti duvanskom dimu i uticaja na zdravlje duvanskih proizvoda uopšte, predloženo je da ministar obrazuje Komisiju za prevenciju upotrebe duvana, kao stručno telo, kao i sastav, mandat i poslove Komisije.

8. Pravo na preventivnu zdravstvenu zaštitu osiguranih lica (član 20)

U članu 20. propisano je da se osiguranim licima obezbeđuje pravo na preventivnu zdravstvenu zaštitu u odvikavanju od pušenja.

9. Nadzor (čl. 21-26)

Predložena su ministarstva, odnosno inspekcije koje nadziru sprovođenje ovog zakona, ovlašćenja inspektora u vršenju nadzora, obaveza da inspektor sačini zapisnik o svakom pregledu i preduzetim merama s nalazom stanja, kao i obaveza da pokrene prekršajni postupak i obaveza pravnog lica, preduzetnika, kao i svakog drugog fizičkog lica da inspektor u vršenju inspekcijskog nadzora omogući nesmetano obavljanje poslova nadzora.

Prilikom vršenja svojih zakonom utvrđenih nadležnosti komunalna policija na teritoriji grada i grada Beograda, kao i nadležni organ na teritoriji opštine, vrši nadzor zabrane pušenja, kao povereni posao. Na obavljanje poslova kontrole zabrane pušenja koje obavlja komunalna policija shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o inspekcijskom nadzoru.

10. Kaznene odredbe (čl. 27 i 28)

Odredbama čl. 27. i 28. predloženi su prekršaji za kršenje pojedinih odredaba ovog zakona.

11. Prelazne i završne odredbe (čl. 29-33)

Ovim odredbama uređeni su rokovi za donošenje propisa za sprovođenje ovog zakona i za usklađivanje rada pravnih lica i preduzetnika sa odredbama ovog zakona.

Takođe, propisano je da danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zabrani pušenja u zatvorenim prostorijama („Službeni glasnik RS”, br. 16/95 i 101/05), kao i da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije za 2009. godinu. Sredstva za sprovođenje programa za prevenciju i suzbijanje upotrebe duvana, rad Komisije za prevenciju upotrebe duvana i Kancelarije za prevenciju pušenja obezbediće se iz Budžetskog fonda osnovanog po Zakonu o duvanu („Službeni glasnik RS”, br. 101/05, 63/06, 10/07, 67/07, 90/07, 18/08, 73/08, 9/09, 57/09).